

OPLZ-PO1/2019/DOP/1.1.1-01 a **312011AMZ7**

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
Prijímateľ:	OZ Plus škola
Názov projektu:	Spoločným učením učiteľov učíme žiakov
Kód ITMS projektu:	312011AMZ7
Učebný zdroj vytvorený	Tím: C

Škola: ZŠ Ľubotice

Tím: C

Autori: Mgr.Zuzana Ferencová, Mgr. Zuzana Hasarová, Mgr. Šimon Lechman,

Mgr. Peter Dugas, RNDr. Stella Brunáriová, Mgr. Miroslav Parditka, Mgr. Alena Hvizdošová, Mgr. Nicole Rubisová

Téma : Oko

Ročník: 7. ročník

Počet žiakov: 22

Vyučovací predmet: Fyzika

Štruktúra VH/VJ/projektového dňa:

Blokové vyučovanie pozostávajúce z blokov : 1. Fyzika – 90 minút

1. Fyzika

Tematický celok: Svetlo

Téma: Šošovky

Ročník: siedmy

Ciele :

Kognitívne : pomenovať typy šošoviek, spojku a rozptylku a časti oka, charakterizovať spojku a šošovku, správne zaradiť šošovky podľa chyb oka, aplikovať získané poznatky pri riešení úloh a v bežnom živote, znázorniť obraz predmetu vytvorený spojkou a rozptylkou

Psychomotorické: využiť IKT ako nástroj vo vzdelávaní – počítačová gramotnosť žiakov, rozvoj predstavivosti, názornosti, samostatnosti a tvorivého myslenia, riešenie problémov pri pokuse s laserom

Kompetencie :

Osobné kompetencie : čítať s porozumením texty úloh

Učiť sa učiť : - schopnosť vyjadrovať sa odbornou fyzikálnou terminológiou

- logicky spájať poznatky z rôznych predmetov a využiť ich pri riešení úloh; ako napr. biológia časti ľudského oka.... chémia .... chemické zloženie šošovky

- riešiť úlohy súvisiace s fyzikálnou podstatou dejov v bežnom živote

Učebné pomôcky a didaktické prostriedky:

interaktívna tabuľa, dataprojektor, notebook, pracovné listy, video dokumentácia pokusu

Vyučovacie metódy a formy: samostatná práca žiakov, práca s informáciami, riadený rozhovor

Štruktúra hodiny a obsah učiva:

ÚVOD:

- organizácia, zápis do triednej knihy, oboznámenie žiakov s priebehom a cieľom hodiny

HLAVNÁ ČASŤ:

1. zopakovanie základných vedomostí týkajúcich sa štruktúry látok

MOTIVÁCIA – vtiahnutie do deja

- didaktická hra Brainstorming – Učiteľ na tabuľu napíše slovíčko súvisiace s hlavnou témou a žiaci hovoria hneď čo ich napadne.

Šošovka

2. Hlavná časť výkladová :

Šošovky

Sú to špeciálne vybrúsené sklá, ktoré sú ohraničené: - dvoma guľovými plochami *alebo*

- guľovou plochou a rovinou.

Svetelný lúč pri prechode šošovkou mení (takmer vždy) svoj smer, pretože sa prechodom šošovkou dvakrát láme.

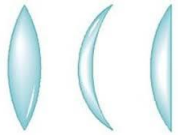
Šošovky rozdeľujeme na : - spojné šošovky – SPOJKY

- rozptylné šošovky – ROZPTYLKY

SPOJKY sú v strede najhrubšie, smerom k okrajom sú tenšie.

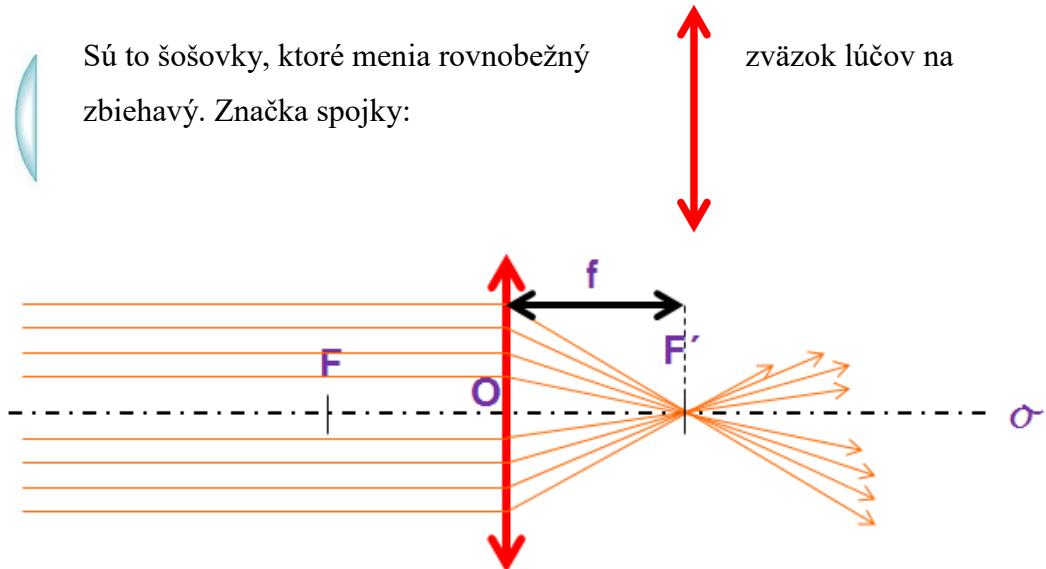
ROZPTYLKY sú v strede najtenšie, smerom k okrajom sú hrubšie.

Spojky:

Sú to šošovky, ktoré menia rovnobežný zbiehavý. Značka spojky:

zväzok lúčov na

O – optická os šošovky,

F, F' – ohniská šošovky

Bod, v ktorom sa rovnobežné lúče po prechode šošovkou pretínajú sa nazýva **ohnisko**, **označuje sa F** .

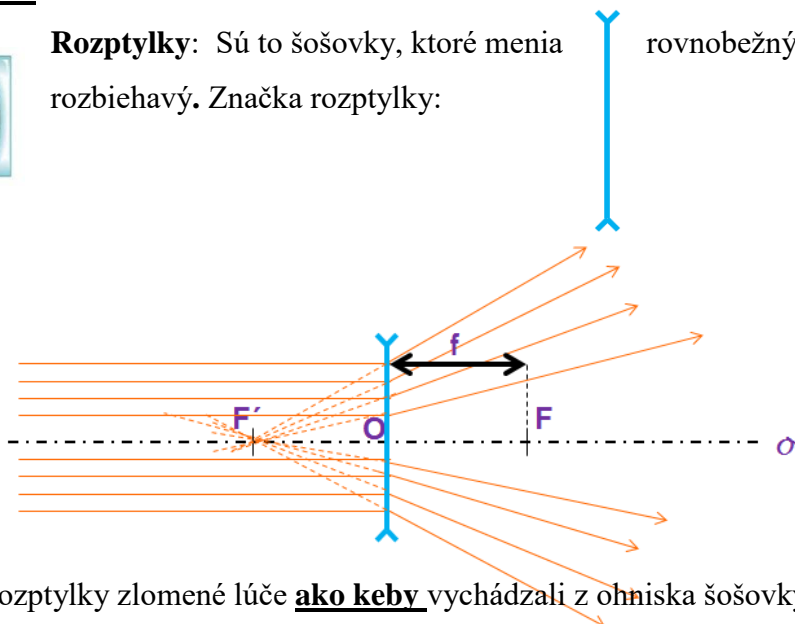
Vzdialenosť ohniska od optického streda šošovky O sa nazýva **ohnisková vzdialenosť**, **označuje sa f** .

Rozptylky: Sú to šošovky, ktoré menia

rovnobežný zväzok lúčov na

rozbiehavý. Značka rozptylky:

V prípade rozptylky zlomené lúče **ako keby** vychádzali z ohniska šošovky.

Optická mohutnosť šošovky: F, F' – ohniská šošovky

Je to **fyzikálna veličina**, označuje sa φ ($f\varphi$) a udáva sa v dioptriách, označenie **D**.

Optická mohutnosť spojky je kladné číslo, napr. $\varphi = 2 \text{ D}$.

Optická mohutnosť rozptylky je záporné číslo, napr. $\varphi = - 2 \text{ D}$.

Optickú mohutnosť vypočítame podľa vzorca:

f je ohnisková vzdialenosť šošovky v metroch

$$\varphi = \frac{1}{f}$$

Napr.: Ohnisková vzdialenosť šošovky je 25 cm = 0,25 m, potom je jej optická mohutnosť $\varphi = \frac{1}{0,25} = 4 \text{ D}$. Čím má šošovka menšiu ohniskovú vzdialenosť, je viac zakrivená, tým má väčšiu optickú mohutnosť (viac dioptrií).

Vo všeobecnosti platí: viac dioptrií = hrubšia šošovka.

Optické vlastnosti oka

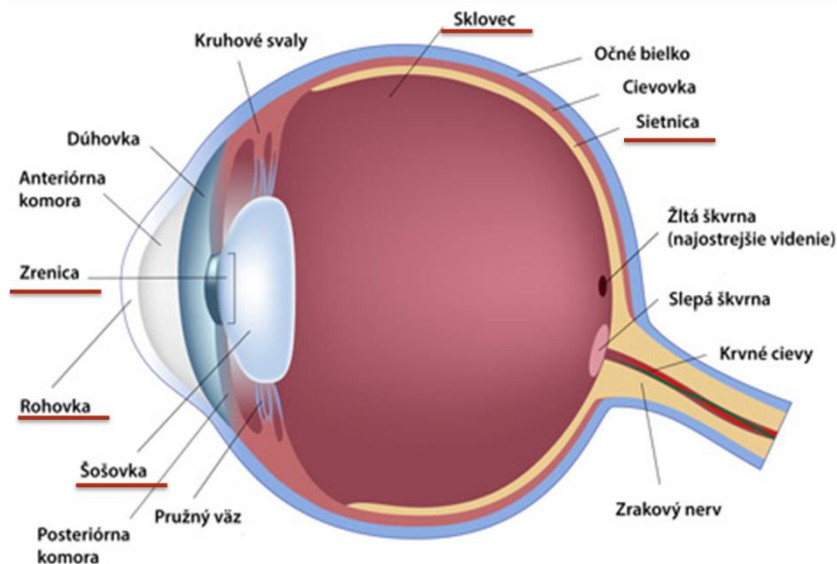
Oko je veľmi dôležitý ľudský orgán

Svetlo vchádza do oka cez rohovku (chráni oko) a dovnútra oka sa dostáva cez otvor-zrenicu (čierna „bodka“ uprostred oka).

Ďalej prechádza cez očnú šošovku- je to spojka.

Na nej sa láme a v zadnej časti oka, na sietnici vytvára prevrátený zmenšený skutočný obraz predmetov.

Pri vytváraní ostrého obrazu oko „zaostruje“ tak, že mení hrúbku očnej šošovky. Tomuto javu hovoríme **akomodácia**.

Žltá škvrna – miesto najostrejšieho videnia na sietnici

Slepá škvrna – miesto na sietnici, kde zrakový nerv opúšťa oko

Bunky na sietnici:

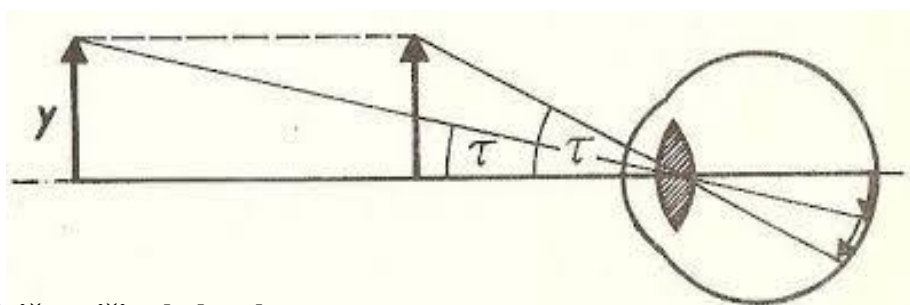
- **tyčinky** – umožňujú čierno-biele videnie, videnie za šera

- **čapíky** – umožňujú farebné videnie

Bližky bod - najbližší bod, ktorý oko ešte ostro vidí (asi 10 cm)

Ďaleký bod – najvzdialenejší bod, ktorý oko ešte vidí (veľmi ďaleko)

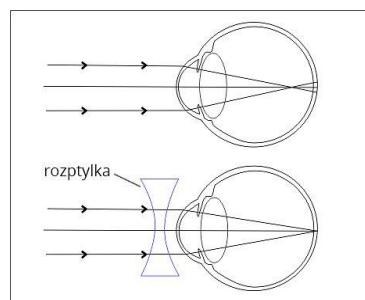
Zorný uhol – uhol, pod ktorým pozorujeme predmet

Najčastejšie chyby oka:

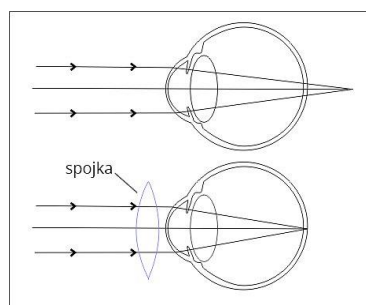
Krátkozrakosť:

- človek vidí zle do diaľky
- očná guľa býva predĺžená,
- obraz ďalekého predmetu vzniká pred sietnicou
- upravuje sa rozptylkami („mínusky“),

Ďalekozrakosť:

- človek vidí zle do blízka
- očná guľa býva sploštená,
- obraz blízkeho predmetu vzniká za sietnicou
- upravuje sa spojkami („plusky“)

Starecká ďalekozrakosť:

- asi po štyridsiatke oko stráca akomodačnú schopnosť, upravuje sa spojkami

3. práca žiakov s šošovkami

- vytváranie rôznych experimentov (video v prílohe)

4. samostatná práca žiakov

- overenie získaných vedomostí formou pracovného listu a testu
- žiaci spoločne s učiteľom popisujú priebeh grafu teploty v závislosti od času a riešia zadané úlohy (15 min.)
- riešenie testu – spätná väzba na ďalšej hodine, práca žiakov je ohodnotená známku (20 min.)

Odporúčané nástroje hodnotenie:

- kontrola splnenia stanovených cieľov
- zhodnotenie bloku ako celku
- pochvala žiakov za prácu